

2019

**Työsuojelun
EU-tiedote 2/2019**

**Työ- ja tasa-arvo-
osasto**

20.9.2019

Lukijalle

Suomen kolmas puolivuotiskausi EU-puheenjohtajana alkoi 1.7.2019. Puheenjohtajuus käynnistyi tavanomaista kiinnostavammin, sillä Suomen eduskunta ja hallitus sekä Euroopan parlamentti olivat uusia.

Suomen puheenjohtajuuskauden prioriteetteja ovat yhteisten arvojen ja oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen, kilpailukykyisempi ja sosiaalisesti eheämpi unioni, EU:n aseman vahvistaminen globaalina ilmastojohtajana sekä kansalaisten kokonaisturvallisuuden takaaminen.

Uusi komissio aloittaa viisivuotisen toimikautensa marraskuussa, jolloin Suomen kausi alkaa olla jo loppupuolella. Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen julkisti uusiksi komissaareiksi ehdolla olevat henkilöt 10.9.2019. Suomen Jutta Urpilainen on ehdolla EU:n kansainvälisistä kumppanuuksista vastaavaksi komissaariksi. Salkkujako on vasta ehdotus, sillä Euroopan parlamentin pitää vielä hyväksyä ehdokkaat. Kuulemistilaisuuksia pidetään valio-kunnissa lähiviikkoina.

Tähän ajankohtaistiedotteeseen on koottu työsuojeluun liittyvät lainsäädäntö- ja muut hankkeet, jotka ovat sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osaston vastuulla, joista annettava lainsäädäntö tulee työsuojeluviranomaisten valvottavaksi tai joilla on muutoin kiinteä yhtymäkohta työsuojeluviranomaisten toimintaan. Tiedotetta päivitetään noin kaksi kertaa vuodessa.

Leena Alanko
Suunnittelija
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja tasa-arvo-osasto
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63567

Sisällysluettelo

Lukijalle	1
Sisällysluettelo.....	3
1. Yleistä	4
1.1. Suomen puheenjohtajuuskausi	4
2. Vireillä olevat lainsäädäntö- ja muut hankkeet.....	6
2.1. Työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön uudistaminen	6
2.2. Syöpädirektiivin päivittäminen	7
2.3. Maantieliikennepaketti.....	9
3. EU-lainsäädännön kansallinen täytäntöönpano	10
3.1. Direktiivi avoimista ja ennakoitavista työoloista.....	10
3.2. Viides viiteraja-arvodirektiivi	10
3.3. Syöpädirektiivi	11
3.4. Kalastusalan työtä koskeva direktiivi	11
3.5. Lähetettyjä työntekijöitä koskeva direktiivi.....	12
3.6. Tuotteiden markkinavalvonta-asetus	13
3.7. Asetus tuotteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta.....	15
4. Työsuojeluun liittyvät EU:n toimijat	16
4.1. Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antava komitea (ACSH)	16
4.2. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (EU-OSHA)	16
4.3. Johtavien työsuojelutarkastajien komitea (SLIC)	18
5. Euroopan työviranomaisen (ELA).....	19
5.1. Pimeän työn vastainen eurooppalainen foorumi	20

1. Yleistä

1.1. Suomen puheenjohtajuuskausi

Suomen puheenjohtajuuskausi ajoittuu merkittävään Euroopan unionin taitekohtaan. Tärkeitä asioita ovat mm. uuden parlamenttikauden alku, EU-instituutioiden kuten komission ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtajien sekä uusien komissaarien valinta, EU:n rahoituskehysten 2021-2027 jatkoneuvottelut sekä Brexit. Suomi on ensimmäinen puheenjohtajamaa, joka sisällyttää strategisen ohjelman 2019–2024 uudet prioriteetit neuvoston työhön.

Suomen puheenjohtajakauden prioriteetteja ovat (avautuvat linkeinä):

- yhteisten arvojen ja oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen
- kilpailukykyisempi ja sosiaalisesti eheämpi unioni
- EU:n aseman vahvistaminen globaalina ilmastojohtajana
- kansalaisten kokonaisturvallisuuden takaaminen.

Sisämarkkinat, sääntöpohjainen vapaakauppa sekä laadukas ja ajantasainen sääntely takaavat EU:n yhteisen kilpailukyvyn. Tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden sekä digitalisaation kokonaisvaltaisen hyödyntämisen on oltava keskiössä. Edistämällä osaamista ja koulutusta, alueellista ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta sekä sukupuolten tasa-arvoa EU luo kestävästä kasvusta ja hyvinvointia kansalaisilleen.

EU:n tulee nostaa profiiliaan globaalina ilmastojohtajana luomalla pitkän tähtäimen ilmastostrategia, jolla EU on hiilineutraali vuonna 2050.

Kansalaisten kokonaisturvallisuuden takaamiseksi on olennaista vahvistaa EU:n sisäistä ja ulkoista turvallisuutta sekä puolustusyhteistyötä, mukaan lukien hybridihuhkien torjuntaa.

Sosiaali- ja terveyspolitiikassa sekä tasa-arvokysymyksissä Suomella on kaksi pääteemaa: hyvinvointitalous ja sukupuolten välinen tasa-arvo. Suomi haluaa puheenjohtajakaudellaan vahvistaa tasa-arvo- ja talouspolitiikan välisiä yhteyksiä. Tasa-arvon edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja naisten työllistymismahdollisuuksien parantaminen ovat tärkeitä tavoitteita kestävästä talouskasvun kannalta.

Suomen puheenjohtajuuskauden yhtenä tavoitteena sosiaali- ja terveyssektorilla on esittää EU:n neuvostolle hyväksyttäväksi hyvinvointitalouspäätelmät, joissa tuodaan esiin hyvinvointitalouden perusperiaatteet ja ehdotetaan konkreettisia toimenpiteitä. Neuvoston päätelmäehdotuksessa nostetaan tehokkaat

ja vaikuttavat hyvinvointipolitiikat ja -rakenteet talouskysymysten rinnalle merkittävänä kestävästä talouskasvusta, tuottavuutta ja julkisen talouden vakautta tukevinä tekijöinä. Kansalaisten hyvinvointi on perussopimuksen mukaan yksi Euroopan unionin keskeisistä tavoitteista. Hyvinvointitalouspäätelmät korostavat ihmisten hyvinvoinnin ja talouskasvun vastavuoroista suhdetta. Sosiaali- ja terveysministeriö luonnostelee neuvoston hyväksyttäväksi myös työsuojelupäätelmiä, joissa tavoitteena on EU:n strategisen työsuojelukehyksen uudistaminen. Työsuojelupäätelmät on konkreettinen viesti EU:n neuvostolta komissiolle, mitä toimenpiteitä työsuojelun strategiseen kehykseen halutaan sisällyttää työn ja työelämän muutokseen liittyvien haasteiden kohtaamiseksi.

Suomen puheenjohtajuuskauden internet-sivut:

<https://eu2019.fi/etusivu>

Puheenjohtajuuskauden ohjelma:

<https://eu2019.fi/documents/11707387/14346258/EU2019FI-EU-puheenjohtajakauden-ohjelma.pdf/53e093b3-24b9-562f-375a-39cd1cbe3d31/EU2019FI-EU-puheenjohtajakauden-ohjelma.pdf>

2. Vireillä olevat lainsäädäntö- ja muut hankkeet

2.1. Työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön uudistaminen

EU-maissa toteutettiin REFIT-ohjelman mukaisesti työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön arviointi vuosina 2014–2015. Arviointi koski puitedirektiivin 89/391/ETY ja 23 siihen liittyvän direktiivin täytäntöönpanoa. Jäsenvaltiot osallistuivat arviointiin toimittamalla direktiivien täytäntöönpanokertomukset vuoden 2013 lopussa.

Euroopan komissio on parin vuoden jälkeen aktivoitunut työsuojeluasioissa: 21.11.2016 julkaistiin tiekartta (Roadmap – Communication on safety and health, DG EMPL B3), jossa määriteltiin yleisellä tasolla puitedirektiivin evaluaation jälkeiset haasteet ja toimenpiteet.

Komission tiedonanto ”Turvallisempi ja terveellisempi työ kaikille – EU:n työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön ja -politiikan uudistaminen” (julkaistu 10.1.2017, päivitetty 29.1.2018). Linkki tiedonantoon:

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0012R\(01\)&rid=1](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0012R(01)&rid=1)

Tiedonantoon kuuluu Staff Working Paper SWP, jossa perusteellisemmin määritellään evaluaatiosta vedetyt johtopäätökset sekä yrityksille tarkoitettu ohje, jossa annetaan erinäisiä käytännön neuvoja.

Ohjelma keskittyy kolmeen toimenpiteeseen:

- Tehostetaan työperäisen syövän torjuntaa antamalla lainsäädäntöehdotuksia, joihin liittyy uutta ohjeistusta ja tiedotusta.
- Autetaan yrityksiä, erityisesti mikro- ja pk-yrityksiä noudattamaan työsuojelusäätöjä.
- Yhteistyössä jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa poistetaan tai ajantasaistetaan vanhentuneet säännöt sekä keskitetään toimet suojelun parantamiseen ja laajentamiseen, sääntöjen noudattamiseen ja noudattamisen valvontaan työpaikoilla.

Ohjelmassa todetaan, että puitedirektiivi toimii tehokkaasti, mutta sen toimeenpano eri jäsenvaltioissa vaihtelee. Säädösten noudattaminen on haasteellisempaa pk-yrityksissä, joissa vakavien ja kuolemaan johtaneiden tapaturmien tiheys on korkeampi. Investointi työsuojeluun on kaikin puolin kannattavaa, myös taloudellisesti. Selkeillä säädöksillä, työturvallisuuskulttuurilla, koulutuksella ja tarkastuksilla sekä maalaisjärjellä ja yhteistyöllä saavutetaan korkea työsuojelutaso.

Modernisaatio-ohjelmaan sisältyy toimintaohjelma vuosille 2017–2018. Ohjelmaan sisältyy yhtenä osiona tiettyjen direktiivien vanhentuneiden säännösten poistaminen ja ajantasaistaminen. Komissio on määritellyt arvioinnin perusteella ensisijaisiksi tarkastelun kohteiksi kuusi direktiiviä: työpaikat (89/654/ETY), näyttöpäätetyö (90/720/ETY), turvamerkit (92/58/ETY), biologiset tekijät (2000/54/EY), aluksilla tapahtuva sairaanhoito (92/29/ETY) ja henkilönsuojainten käyttö (89/656/ETY). Komissio järjesti näistä neljän direktiivin (näyttöpäätetyö, biologiset tekijät, aluksilla tapahtuva sairaanhoito ja henkilönsuojainten käyttö) osalta direktiivikohtaiset asiantuntijakokoukset kesällä 2017. Direktiivien muutostarpeita käsiteltiin loppuvuodesta 2017 työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antavassa komiteassa (ACSH).

Keväällä 2018 asiantuntijakokoukset ja käsittely ACSH:ssa jatkuivat kolmen direktiivin (biologiset tekijät, aluksilla tapahtuva sairaanhoito ja henkilönsuojainten käyttö) osalta. Näihin direktiiveihin esitetyt teknisluonteiset muutokset käsiteltiin teknisiä muutoksia koskevan komitean (Technical Progress Committee) kokouksissa kesäkuussa 2019, minkä jälkeen ne lähetettiin Euroopan parlamentille ja neuvostolle valvontaa varten (kolmen kuukauden määräaika). Jos kumpikaan niistä ei ole määräajassa vastustanut ehdotettuja toimenpiteitä, komissio hyväksyy ne ja julkaisee ne EU:n virallisessa lehdessä.

Turvamerkkidirektiiviä käsiteltiin ACSH:ssa, jossa sovittiin, että aiheesta laaditaan ohjeet eikä lainsäädäntömuutoksia ole tulossa.

Lisätietoja: Antti Janas ja Hanna-Mari Pekuri
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63501 (Janas) ja 02951 63459 (Pekuri)

2.2. Syöpädirektiivin päivittäminen

Euroopan komissio on päivittämässä ns. syöpädirektiiviä (2004/37/EY) neljällä erillisellä direktiiviehdotuksella. Ehdotuksilla on ennen kaikkea tarkoitus lisätä syöpävaarallisten aineiden sitovia raja-arvoja. Kolme päivitysdirektiiveistä on jo julkaistu ja ne ovat kansallisesti täytäntöön pantavana.

Neljäs direktiiviehdotus on komissiossa valmisteltavana. ACSH on antanut kantansa direktiiviin sisällytettävistä raja-arvoista kokouksessaan 4.6.2019. Komissio antanee direktiiviehdotuksensa alkuvuodesta 2020.

Lisätietoja: Sirkku Saarikoski

sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63565

2.3. Maantieliikennepaketti

Euroopan komissio julkaisi 31.5.2017 ensimmäisen osan laajasta maantieliikennettä koskevasta paketista. Paketin osana julkaistut lainsäädäntöehdotukset koskevat maantieliikenteen markkinoillepääsyä ja sosiaalisia kysymyksiä, liikenteen hinnoittelua sekä raskaiden ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjen seuranta ja raportointia.

Osana pakettia komissio antoi ehdotuksen neuvoston ja Euroopan parlamentin direktiiviksi direktiivin 2006/22/EY muuttamisesta valvontavaatimusten osalta ja direktiivejä 96/71/EY ja 2014/67/EU koskevien eritysten sääntöjen vahvistamisesta siltä osin kuin on kyse maantieliikenteen alan työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon (COM (2017) 278 final). Ehdotuksen tavoitteena on osana muita maantieliikennepaketin ehdotuksia selkeyttää nykysääntelyä ja yhdenmukaistaa täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, parantaa kuljettajien työoloja, varmistaa tasapuolinen kilpailu liikenteenharjoittajien välillä, parantaa valvontaviranomaisten yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä, parantaa liikenneturvallisuutta sekä varmistaa, että kuljettajien sosiaalinen suojelu ja liikenteenharjoittajien vapaus tarjota valtioiden rajat ylittäviä palveluja ovat tasapainossa.

Suomessa valtaosa ehdotuksista koskee liikenne- ja viestintäministeriön toimialaa, mutta mukana on myös säädösehdotuksia, jotka koskevat työelämä- ja sosiaaliasioiden (ns. ajo- ja lepoaika-asetus, ns. ajo- ja lepoaikojen valvontadirektiivi ja maantieliikenteen kuljettajille erityissäännökset työntekijöiden lähettämisestä). Sosiaali- ja terveysministeriö osallistuu valmisteluun työsuojeluvalvonnan näkökulmasta.

EU-neuvostossa maantieliikenteen työryhmä on käsitellyt aloitteita kesästä 2017 lähtien. Neuvosto saavutti asiasta yleisnäkemyksen joulukuussa 2018 ja Euroopan parlamentti hyväksyi mietintönsä huhtikuussa 2019. Maantieliikennepaketin käsittely jatkuu trilogineuvotteluin Suomen puheenjohtajuuskaudella syksyllä 2019.

Asian valmisteluvastuu kuuluu liikenne- ja viestintäministeriölle.

STM:ssä lisätietoja: Jarno Virtanen
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63495

3. EU-lainsäädännön kansallinen täytäntöönpano

3.1. Direktiivi avoimista ja ennakoitavista työoloista

Euroopan komissio julkaisi 21.12.2017 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi avoimista ja ennakoitavista työoloista Euroopan unionissa, COM (2017) 797. Ehdotettu direktiivi korvaa ns. todentamisdirektiivin (911/533/ETY) ja lisäksi siinä säädetään uusia työolojen ennakoitavuutta ja turvaamista koskevia vaatimuksia erityisesti epävarmoissa työsuhteissa työskentelevien osalta. Valtioneuvoston U-kirjelmä 2/2018 on annettu eduskunnalle 8.2.2018. Euroopan neuvosto saavutti direktiivistä yleisnäkemyksen 21.6.2018 ja Euroopan parlamentin mietintö valmistui marraskuussa 2018.

Direktiivi avoimista ja ennakoitavista työehdoista (EU) 2019/1152 (ns. työehtodirektiivi) hyväksyttiin lopullisesti kesäkuussa 2019. Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön kolmen vuoden kuluttua voimaantulosta eli viimeistään 1.8.2022.

Direktiivin yleistavoite on edistää turvatumpaa ja ennakoitavampaa työllisyyttä niin, että samalla varmistetaan työmarkkinoiden joustavuus ja parannetaan elin- ja työoloja. Erityistavoitteena on muun ohella parantaa työntekijöiden oikeutta saada tietoa työoloistaan ja parantaa työntekijöiden ja erityisesti uusissa epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevien työoloja. Suomen nykyinen sääntely kattaa direktiivin vaatimuksia laajasti. Direktiivistä aiheutuu kuitenkin joitakin muutostarpeita palvelussuhdelakeihin esimerkiksi työnteon keskeisten ehtojen ja vaihtelevan työajan sopimusten osalta. Lisäksi direktiivi sisältää täytäntöönpanon tehokkuutta koskevia vaatimuksia. Työsopimuslain noudattamisen valvonta kuuluu työsuojeluviranomaisen tehtäviin.

Asian valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

STM:ssä lisätietoja: Jarno Virtanen ja Hanna-Mari Pekuri
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63495 (Virtanen) ja 02951 63459 (Pekuri)

3.2. Viides viiteraja-arvodirektiivi

Viides viiteraja-arvodirektiivi hyväksyttiin teknisiä muutoksia koskevan komiteamenettelyn (Technical Progress Committee) mukaisessa äänestyksessä 17.6.2019. Direktiivi on menettelyn mukaisessa parlamentin ja neuvoston tarkastelussa 11.10.2019 asti, minkä jälkeen direktiivi julkaistaan EU:n virallisessa lehdessä.

Lisätietoja: Sirkku Saarikoski
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63565

3.3. Syöpädirektiivi

Syöpädirektiiviä (2004/37/EY) on päivitetty EU:n virallisessa lehdessä julkaistuilla direktiiveillä 2017/2398/EU, 2019/130/EU ja 2019/983/EU. Direktiiveissä mm. päivitettiin kahta aiempaa sitovaa raja-arvoa ja annettiin arvot 22 uudelle syöpävaaralliselle aineelle.

Direktiivit täytäntöönpannaan Suomessa päivittämällä uudet sitovat raja-arvot valtioneuvoston asetukseen työhön liittyvän syöpävaaran torjunnasta (716/2000). Ensimmäinen päivitysdirektiiveistä tulee saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä 17.1.2020 mennessä. Myös kahden muun päivitysdirektiivin sisältämät muutokset on tarkoitus sisällyttää asetukseen samassa yhteydessä.

Lisätietoja: Sirkku Saarikoski
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63565

3.4. Kalastusalan työtä koskeva direktiivi

Euroopan neuvoston direktiivi (EU) 2017/159 kalastusalan työtä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2007 yleissopimuksen täytäntöönpanosta annettiin 19.12.2016. Linkki direktiiviin:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017L0159&from=FI>

Kalastusalan työtä koskevalla direktiivillä pyritään parantamaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivilla aluksilla työskentelevien kalastajien työ- ja elinoloja vahvistamalla yhtenäisen säädöskehys merikalastusalan työoloja varten. Asian valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys direktiivin täytäntöönpanosta kansallisesti. Esityksessä on ehdotettu muutoksia, jotka ovat tarpeen kalastusalan työtä koskevan direktiivin täytäntöön panemiseksi. Muutok-

set kohdistuvat merityösopimuslakiin, merityöaikalakin, kotimaanliikenteen työaikalakiin ja laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annettuun lakiin. Muutokset koskevat kalastajan vähimmäisikää, työ- ja lepoaikoja sekä velvollisuutta toimittaa miehistöluettelo maihin ennen aluksen lähtöä.

Työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteltu hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kalastusalan työtä koskevan direktiivin täytäntöönpanoon liittyvien lakien muuttamisesta on hyväksytty eduskunnassa 25.1.2019 ja lait tulevat voimaan 15.11.2019.

Kalastusdirektiivi sisältää myös sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvaa sääntelyä koskien kalastusalueiden asuintiloja, joiden täytäntöönpanemiseksi on tarpeen muuttaa laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annettua lakia (395/2012) ja tämän lain nojalla annettua alemman astetta sääntelyä. Näiden säädösten valmistelutyö on meneillään sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osastolla. Säädösten on tarkoitus tulla voimaan 15.11.2019.

STM:ssä lisätietoja: Tuula Andersin
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63506

3.5. Lähetettyjä työntekijöitä koskeva direktiivi

Euroopan komissio antoi 8.3.2016 ehdotuksen direktiiviksi palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71/EY muuttamisesta. Ehdotuksen tavoitteena on luoda tasavertaiset toimintaedellytykset työntekijöitä lähettävien ja kotimaisten yritysten välille sen varmistamiseksi, että kotimaisiin yrityksiin sovellettavia sääntöjä sovelletaan myös työntekijöitä lähettäviin yrityksiin. Näin varmistettaisiin työntekijöiden suojeleminen ja oikeudenmukainen kilpailu yritysten välillä.

Komission esitystä vastusti yksitoista jäsenmaata pääosin Itä- ja Keski-Euroopasta, joukossa myös Tanska.

Direktiiviesityksen käsittely neuvostossa ja Euroopan parlamentissa oli haastavaa. Slovakia antoi asiassa edistymisraportin joulukuun 2016 TSTK-neuvostossa ja Malta kesäkuun 2017 TSTK-neuvostossa. Viro sai puheenjohtajuuskaudellaan

aikaan yleisnäkemyksen neuvostossa lokakuussa 2017 ja myös parlamentin kanta asiaan on saatu.

EU:n jäsenmaat ovat huhtikuussa 2018 hyväksyneet lähetettyjen työntekijöiden direktiivin trilogineuvottelun lopputuloksen. Direktiivi (EU)2018/957 annettiin 8.6.2018 ja julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 9.7.2018. Direktiivillä on kahden vuoden kansallinen täytäntöönpanoaika, joka päättyy 30.7.2020.

Direktiivissä uusia on säännöksiä mm. pitkään kestävää lähettämistä (yli 12 kuukautta) koskien. Lähetettyihin työntekijöihin sovellettavien työehtojen alaa laajennettiin vaatimalla samojen palkkaussääntöjen soveltamista lähetettyihin työntekijöihin kuin työntekomaan työntekijöihin. Tähän pyrittiin muuttamalla vähimmäispalkan käsite korvaus-käsitteeksi. Laajennus ei aiheuta muutoksia Suomessa, vaan lähetetyn työntekijän työehdot määräytyvät jatkossakin lain ja yleissitovien työsopimusten mukaan. Työehtojen valvontaa tehostetaan alkupe-
rämaan ja kohdemaan viranomaisten tiiviimmällä yhteistyövelvoitteella.

Tällä hetkellä komission lähetettyjä työntekijöitä koskevan asiantuntijatyöryhmän alainen työryhmä valmistelelee direktiivin täytäntöönpanoa.

Asian valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle, joka on asettanut syksyllä 2019 työryhmän valmistelemaan direktiivin kansallista täytäntöönpanoa.

STM:ssä lisätietoja: Jarno Virtanen ja Anne Vänskä
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63495 (Virtanen) ja 02951 63507 (Vänskä)

3.6. Tuotteiden markkinavalvonta-asetus

Uusi EU-asetus tuotteiden markkinavalvonnasta ([EU 2019/1020](#)) tuli voimaan 15.7.2019 ja sitä aletaan soveltaa pääosin kesällä 2021. Asetuksella pyritään aiempaa paremmin varmistamaan, että EU:ssa myytävät tuotteet täyttävät niille asetetut vaatimukset. Asetus koskee useita tuotesektoreita, joita koskien on olemassa yhteistä EU-lainsäädäntöä.

Markkinavalvonta-asetuksen tavoitteena on vähentää vaatimustenvastaisten tuotteiden määrää sisämarkkinoilla, tehostaa markkinavalvontaa ja parantaa sisämarkkinoiden toimintaa. Tavoitteena on myös tasapuolisten kilpailuolosuhteiden luominen kaikille talouden toimijoille.

EU:n ulkopuolelta tulevien vaarallisten tai muutoin puutteellisten nettikauppa-ostosten torjumiseksi asetuksessa edellytetään tietyiltä tuotteilta, esim. leluilta ja sähkölaitteilta, EU:n alueelle sijoittautunutta talouden toimijaa. Tämä vastaa tietyistä tuotteeseen liittyvistä tehtävistä. Lisäksi asetuksella tehostetaan mm. valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä.

Asetus on osa ns. tavarapaketti-sääntelyä, johon kuului myös tuotteiden vastavuoroista tunnustamista koskeva asetus. Vastavuoroinen tunnustaminen koskee tuotteita, joiden vaatimuksia ei ole EU-lainsäädännöllä yhdenmukaistettu.

Asian kansallinen valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. Asetuksen johdosta aiheutuu kuitenkin muutostarpeita myös työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin.

STM:ssä lisätietoja: Pirje Lankinen ja Antti Janas

sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi

puhelin: 02951 63488 (Lankinen) ja 02951 63501 (Janas)

3.7. Asetus tuotteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta

Uusi EU-asetus tuotteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ([EU 2019/515](#)) annettiin 19.3.2019 ja sitä aletaan soveltaa 19. päivästä huhtikuuta 2020. Asetusta sovelletaan niihin tuotteisiin, joiden sääntelyä ei ole EU-tasolla yhdenmukaistettu.

Toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun asetuksen tavoitteena on parantaa EU:n sisämarkkinoiden toimivuutta tavaroiden vapaan liikkuvuuden osalta tilanteissa, joissa ei ole EU:n yhdenmukaistettua lainsäädäntöä. Asetuksen soveltamisala kattaa kaikki teollisesti valmistetut tuotteet sekä maatalous- sekä kalataloustuotteet siltä osin kuin niitä ei koske unionin yhdenmukaistettu lainsäädäntö. Yli puoleen markkinoilla olevista tuotteista sovelletaan unionin yhdenmukaistettua lainsäädäntöä. Tällaisia tuotteita ovat esimerkiksi lelut ja kosmetiikka (leludirektiivi, kosmetiikka-asetus).

Asian kansallinen valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

STM:ssä lisätietoja: Pirje Lankinen
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63488

4. Työsuojeluun liittyvät EU:n toimijat

4.1. Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antava komitea (ACSH)

Euroopan komission yhteydessä toimiva Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antava komitea (Advisory Committee on Safety and Health at Work, ACSH) käsittelee kolmikantaisesti työterveyteen ja työturvallisuuteen kuuluvia asioita.

Komitean tehtävänä on avustaa Euroopan komissiota työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvien asioiden valmistelussa, täytäntöönpanossa sekä arvioinnissa. Sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osastolla on edustus komiteassa. Komitean alaisuudessa toimii direktiivien valmisteluun ja seurantaan sekä työsuojelun eri osa-alueiden kehittämiseen liittyviä työryhmiä (tällä hetkellä kuusi työryhmää, työ- ja tasa-arvo-osastolta edustus osassa työryhmiä).

Kolmikantainen ACSH koostuu kolmesta Interest Groupista IG (valtio GIG, työntekijät WIG ja työnantajat EIG). IG:t kokoontuvat yleensä ennen ACSH:ia muodostamaan omat näkökantansa käsiteltäviin asioihin, mutta ne voivat tarvittaessa kokoontua myös muutoin. STM:n työ- ja tasa-arvo-osasto on edustettuna GIG:ssa.

Lisätietoja: Raimo Antila ja Sirkku Saarikoski
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63094 (Antila) ja 02951 63565 (Saarikoski)

4.2. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (EU-OSHA)

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (European Agency for Safety and Health at Work, EU-OSHA) on komission alainen virasto, jonka johtajana toimii itävaltalainen Christa Sedlatschek.

EU-OSHA:n toimeksiantoja toteutetaan jäsenvaltioiden koordinaatiokeskusten (Focal Point) muodostaman verkoston avulla. Suomen Focal Pointina (FOP) toimii sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osasto. Suomessa FOP-toimintaa ohjaa työsuojeluneuvottelukunnan alainen kolmikantainen EU-OSHA -jaosto. Jaoston puheenjohtajuutta hoitaa työ- ja tasa-arvo-osasto ja jäsenenä on työmarkkinaosapuolten sekä työterveyden ja työturvallisuuden tutkimus-, koulutus- ja tilastoasiantuntijatahojen edustajia.

Kansallisten koordinaatiokeskusten tehtävänä on organisoida kansalliset kolmi-kantaiset verkostot, vastata EU-OSHA:n toimeksiannoista sekä tuoda esille kansalliset näkemykset EU-OSHA:n lyhyen ja pitkän aikavälin suunnitelmiin ja sisäl-löt työterveyttä ja työturvallisuutta koskeviin EU-hankkeisiin. Lisäksi koordinaa-tiokeskukset organisoivat kansallisesti eurooppalaisia työterveyttä ja työturval-lisuutta koskevia kampanjoita. Myös päätös kansallisten ehdokkaiden valinnasta EU-OSHA:n kampanjateemaan liittyvään Hyvien käytäntöjen kilpailuun tehdään koordinaatiokeskusten toimesta työpaikoilta lähetettyjen ehdokkaiden jou-kosta.

Nyt jo loppuvaiheessa olevan kampanjan 2018–2019 teema on ollut "Terveelli-nen työ – Tunnista ja hallitse kemialliset tekijät". Kampanjalla on lisätty tietoi-suutta kemiallisten tekijöiden aiheuttamista riskeistä työpaikoilla. Lisäksi on vah-vistettu turvallisia toimintatapoja työpaikolla.

Kampanjan toteutuksessa ovat olleet mukana EU-OSHA -jaoston tahot, aluehal-lintovirastojen työsuojelun vastuualueet, työpaikat sekä kampanjateemaan liit-tyvät muut organisaatiot.

Uudessa vuosien 2020-2022 Kampanjassa pilotoidaan kolmen vuoden kampan-jajaksoa ensimmäistä kertaa. Kampanjateema "Terveellinen työ – TYÖN KEVEN-TÄMISEN KEINOT KÄYTTÖÖN!" keskittyy työperäiseen tuki- ja liikuntaelimistön kuormitukseen ja tule-sairauksien ehkäisyyn.

Osana sosiaali- ja terveysministeriön tehtävien tarkastelua on selvitetty työnja-koa hallinnonalan kanssa. Siihen liittyen on selvitetty operatiivisten EU-OSHA-tehtävien siirtoa Työterveyslaitokselle. Sosiaali- ja terveysministeriö on aloitta-nut neuvottelut EU-OSHA -asioiden kansallisen koordinaatiokeskuksen siirtämi-sestä Työterveyslaitokselle 1.1.2020 alkaen. Siirtosuunnitelma on alustavasti val-misteltu ja neuvottelut Työterveyslaitoksen kanssa jatkuvat.

Linkki EU-OSHA:n internet-sivuille: <https://osha.europa.eu/fi>

Lisätietoja: Hannu Stålhammar ja Liisa Hakala
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63469 (Stålhammar) ja 02951 63566 (Hakala)

4.3. Johtavien työsuojelutarkastajien komitea (SLIC)

Euroopan komission yhteydessä toimii EU:n Johtavien työsuojelutarkastajien komitea (Senior Labour Inspectors' Committee, SLIC). Suomen edustaja komiteassa on sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osastolta. Komitea koontuu kaksi kertaa vuodessa kulloisessa EU-puheenjohtajamaassa. Vuonna 2019 kevätkokous pidettiin Romaniassa ja syksyn kokous pidetään Helsingissä Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella 17.-18.10.2019. Toisena päivänä on Suomen valmistelema teemapäivä, jonka aihe liittyy tulevaisuuden työn muotoihin ja työsuojeluvalvontaan.

Komitealla on erilaisia työryhmiä ja verkostoja. Suomella on edustus neljässä SLIC:n työryhmässä: WG Strategic management of labour inspection (SM-E), WG Occupational health and safety emerging risks (EMEX), WG Machinery (MACHEX) ja WG Chemical safety and health issues (CHEMEX). Lisäksi Suomi osallistuu työsuojeluvalvonnan tiedonvaihtoverkoston SLIC-KSS. SLIC:n toimintasuunnitelmassa ajankohtaisia asioita ovat mm. erilaiset kampanjat. Vuokratyötä koskeva kampanja päättyy vuonna 2019 ja seuraava kampanja liittyy ergonomiaan. Lisäksi esillä on ollut tarkastajanvaihto, teemapäivät ja hyvien tarkastus- ja muiden käytäntöjen vaihto.

Lisätietoja: Hannele Jurvelius ja Arto Teronen
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63486 (Jurvelius) ja 02951 63493 (Teronen)

5. Euroopan työviranomainen (ELA)

Euroopan työviranomainen (European Labour Authority, työviranomainen, ELA) <https://ela.europa.eu/> perustettiin 20.6.2019 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2019/1149.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1566831690878&uri=CELEX:32019R1149>

EU:n lainsäädäntöprioriteetteja vuosiksi 2018–2019 koskevassa yhteisessä julistuksessaan Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio sitoutuvat toteuttamaan toimia unionin sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiseksi parantamalla sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista, suojaamalla työntekijöitä työpaikan terveystarpeita, varmistamalla kaikkien tasapuolisen kohtelun unionin työmarkkinoilla nykyaikaistamalla työntekijöiden lähettämistä koskevia sääntöjä sekä parantamalla unionin lainsäädännön rajat ylittävää täytäntöönpanon valvontaa. ELA on osa EU:n sosiaalisen oikeudenmukaisuuden pakettia.

Työviranomaisen tavoitteena on edistää oikeudenmukaista työvoiman unionin laajuista liikkuvuutta ja avustaa jäsenvaltioita ja komissiota sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisessa unionissa. Tätä varten työviranomainen toimintansa puitteissa:

- helpottaa työvoiman unionin laajuiseen liikkuvuuteen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevien tietojen sekä asiaankuuluvien palvelujen saatavuutta;
- helpottaa ja lisää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä asiaa koskevan unionin lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnassa unionin laajuisesti, myös helpottamalla samanaikaisia ja yhteisiä tarkastuksia;
- sovittelee ja helpottaa ratkaisun löytämistä jäsenvaltioiden välisissä rajaylitävissä riita-asioissa; ja
- tukee jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä pimeän työn torjumiseksi.

ELA on jo aloittanut toimintansa ja täydessä toiminnassaan se on vuoteen 2024 mennessä noin 140 henkilön voimin. Työviranomaisen sijoituspaikka on Slovakian Bratislava. Käynnistysvaiheessa komissio isännöi ELAa Brysselissä.

Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi ELA:n toimintaa Suomessa.

Lisätietoja: Lippe Koivuneva
sähköposti: etunimi.sukunimi@tem.fi
puhelin: 0295 049236

STM:ssä lisätietoja:

Essi Rentola, puhelin 02951 63155 (sosiaaliturva- ja vakuutusasiat)
 Mira Saloheimo, puhelin 02951 63154 (sosiaaliturva- ja vakuutusasiat)
 Kirsi Kyrkkö, puhelin 2951 63487 (työsuojelu- ja turvallisuussidonnaiset asiat)
 sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi

5.1. Pimeän työn vastainen eurooppalainen foorumi

Pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävä eurooppalainen foorumi tukee työviranomaisen toimia pimeän työn torjumiseksi:

- tehostamalla jäsenvaltioiden asiaankuuluvien viranomaisten ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä, jotta pimeän työn eri muotoja ja siihen liittyvää väärin ilmoitettua työtä, näennäisyrittäjäjyys mukaan lukien, voidaan torjua tehokkaammin ja tuloksellisemmin;
- parantamalla jäsenvaltioiden asiaankuuluvien eri viranomaisten ja toimijoiden valmiuksia puuttua pimeän työn rajat ylittäviin näkökohtiin ja edistämällä tällä tavoin osaltaan tasapuolisia toimintaedellytyksiä;
- lisäämällä yleistä tietoisuutta pimeään työhön liittyvistä kysymyksistä ja kiireellisestä tarpeesta toteuttaa asianmukaisia toimia sekä kannustamalla jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan pimeän työn torjumiseksi.

Foorumin työohjelmassa korostetaan poikkihallinnollista ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa pimeän työn torjuntaan, mikä tarkoittaa yhtenäistä valtionhallinnon politiikkaa pimeän työn torjumiseksi niin strategian tasolla kuin käytännön toimeenpanossa. Tavoitteena on jäsenvaltioiden rajat ylittävän viranomaisyhteistyön tehostaminen. Työohjelmalla edistetään työsuojeluviranomaisten yhteistyötä muiden viranomaisten, erityisesti sosiaaliturva- ja veroviranomaisten, sekä sidosryhmien kanssa.

EU-asetus pimeän työn torjunnan edistämisestä edellyttää kansallista yhteistoimintaa. Suomen kansallisessa verkostossa ovat edustettuina keskeiset ministeriöt ja viranomaiset. Työmarkkinajärjestöjen osallistuminen torjuntatyöhön on tärkeää, vaikka ne eivät kansallisessa verkostossa olekaan mukana. Kansallisen verkoston tehtävänä on:

- tukea pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävän eurooppalaisen foorumin työtä sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tehtävien täyttämiseksi;
- osallistua EU-foorumien tarvitsemien kansallisten vastausten ja selvitysten valmisteluun;
- vahvistaa valtioneuvoston sisäistä koordinaatiota, yhteistyötä, osaamista ja tietoisuutta pimeän työn vastaisista toimista;
- seurata pimeän työn ilmenemismuotoja ja jakaa tietoa viranomaisille ja eri toimijoille pimeän työn vastaisesta yhteistyöstä ja valvontakeinoista pimeän työn torjumiseksi;

- käynnistää tarvittaessa kansallisia selvitys- ja kehittämishankkeita tukemaan EU-tason ja kansallisen tasolla tehtävää työtä pimeän työn torjumiseksi;
- edistää osaltaan kansallisia strategioita ja ohjelmia pimeän työn torjumiseksi.

ELA, kokonaiskoordinaatio, työ- ja elinkeinoministeriö TEM: Kimmo Ruth

Lisätietoja aihealueittain:

Päivi Kantanen TEM (pimeän työn torjunnan koordinaatio)

Essi Rentola sosiaali- ja terveysministeriö STM (sosiaaliturva- ja vakuutusasiat)

Kirsi Kyrkkö STM (työsuojelusidonnaiset asiat, työsuojeluhallinnon toimet pimeän työn torjunnassa)

sähköposti: etunimi.sukunimi@tem.fi / etunimi.sukunimi@stm.fi